

Verkondiging zondag 11 april 2010
Beloken Pasen en Doop Rick van Harn
Gereformeerde Kerk van Loosdrecht
Ds. Stefan Dijkhuizen

Verkondiging:

Gemeente van de Opgestane Heer,

Vandaag is het nog volop feest. Niet alleen omdat er straks hier een mensenkindje gedoopt gaat worden, maar ook omdat traditiegetrouw deze zondag de afsluiting van het Paasfeest is. Een prachtige dag dus!

Toch horen we vandaag niets over een feest-maal, maar slechts over water en brood. Niets meer en niets minder.

In de beide lezingen van zojuist was het misschien al wel opgevallen. Ondanks dat het vandaag dus nog volop Paasfeest is, moeten we het doen met eenvoudig water en brood als voedsel.

Het is maar een klein stapje van 'voeden' naar 'op-voeden'. En daar lijkt het nu precies om te gaan, in zowel de lezing uit Exodus als in dat bekende verhaal over de Emmaüsgangers. Opvoeden. We kunnen er niet omheen om daar vandaag nog eens goed naar te luisteren, en letterlijk te 'proeven' van deze prachtige verhalen uit de Schrift.

Maar bovendien gaat het vanmorgen natuurlijk ook over Rick, over zijn doop, over het nieuwe leven. Over de weg die hij zal gaan, het voedsel dat hij daarvoor nodig heeft. Over zijn opvoeding, die jullie, Paul en Ellen als zijn 'op-voeders' hem zullen geven.

Water en brood. Het klinkt heel zuinig, armoedig. Vandaag blijkt dat het meer dan genoeg is. Niet alleen in het doopwater, maar ook met het manna, het brood voor onderweg. Heel letterlijk gaat het vandaag over levens-middelen.

Nu zullen wij niet zo snel meer voor ons leven het beeld van een woestijn gebruiken. Misschien is 'jungle' wat meer op zijn plaats in deze drukke en soms chaotische tijd – in ieder geval regelmatig voor mij zelf met een jong gezin, nieuwe banen, een andere woonplaats – maar, de vraag blijft toch steeds hetzelfde:

Wat is er onderweg nodig? Welk voedsel heeft je kind nodig om te kunnen groeien? En waar leef je zelf eigenlijk van?

Wat vind je belangrijk in de opvoeding? Wat wil je doorgeven? En, in lijn met de verhalen van zojuist, wat doe je als het even tegenzit? Als er vragen komen, misschien zelfs ook geklaag?

We hoeven over dat opvoeden hier niet verder uit te weiden, dat doen de talloze kind- en ouderbladen wel. Maar natuurlijk klinken dit soort vragen vandaag, hier bij de doop van Rick. Klonken ze in ieder geval bij onze gesprekken in aanloop hier naartoe. En zullen er vast vandaag mensen hier weer nadenken en misschien ook geconfronteerd worden met hun eigen opvoeding, of hun de weg die zij met hun kinderen zijn gegaan.

De doop is een teken van Gods liefde. Een teken aan het begin van ieder mensenleven van zijn 'ja' tegen ons, maar tegelijkertijd kijken we ook al naar voren, naar de toekomst. Want hoe zal het gaan? En wat zal als voedsel kunnen dienen?

Opvoeden is dan ook een kwestie van proeven en oefenen. Een weg van leren, van vallen en opstaan. Ik denk dat we dat ook mogen zeggen over het verhaal van het volk van Israël in de woestijn. Sterker nog, God zegt het zelf, zo horen we tot twee keer toe.

De feestvreugde waar we vorige week over hoorden, de bevrijding en de doortocht, droogvoets, door de zee, het is maar van korte duur geweest. Het volk moest verder, echt die woestijn in. En na de bedreiging van het woeste water, is er nu het gebrek aan water. Kortom: De exodus blijkt slechts een start te zijn, elke opstanding is nog maar een begin.

Bevrijd worden heeft voor Israël ook een consequentie. Namelijk dat ze onderweg moet, op weg. Na uittocht is er niet meteen intocht. Nee, na de doortocht door de zee, is er nu de doortocht door de woestijn. 40 jaar lang zelfs, in die tijd een mensenleven lang.

Je mag dus stellen dat die tijd in de woestijn een oefenperiode is voor het volk. De Bijbel besteedt niet voor niets veel aandacht aan die woestijn. Je bent nu eenmaal je leven lang aan het leren, aan het proeven en oefenen.

De aandachtige lezer en luisteraar zou kunnen zeggen: Ja maar, het is toch God die het volk op de proef stelt?

Ja, dat is ook zo. Hij stelt ze op de proef. Maar toch denk ik dat we het meer moeten verstaan als dat God het volk wil oefenen. En dat is wat anders dan een willekeurige God die ons leven op de proef stelt met een ziekte hier en een genezing daar, een ramp in Haïti en een oorlog in Afghanistan, en vrede hier.

Nee, de weg van de vrijheid is blijkbaar een moeilijke weg. Vrijheid is geen doel in zich, het is een levenshouding, ruimte die je nodig hebt om te groeien en te bloeien. Die God ons dus ook wil geven.

En daar hoort nu eenmaal de juiste voeding en opvoeding bij. Het zal een weg zijn van vele leermomenten, van haltes en oases onderweg, van bittere en van zoete momenten, van honger en verzadiging.

Dat dit een niet eenvoudige weg is, blijkt wel uit het verhaal, en dat kunnen we ons allemaal wel voorstellen. Nog geen drie dagen na de bevrijding van de Egyptenaren komt het volk al om van de dorst. Het volk van Israël komt niet alleen in Mara, dat bitterheid betekent, ze zijn zelf nu al bitter geworden. Wat moeten we drinken? Is dit nu vrijheid?

God geeft het volk dan wetten en regels. Die zijn hard nodig om een leven in vrijheid aan te kunnen. Zoals pas zo mooi in een interview in een krant stond: Vrijheid is niet dat je zomaar alles kunt en doet, vrijheid is altijd vrijheid tot. En daar zijn nu precies regels en wetten voor, om die vrijheid te waarborgen, vorm te geven.

Maar dit blijkt slechts één halte te zijn. Nog geen maand later is het eten op. Nog geen maand na de bevrijding van het schreeuwen en jammeren in slavernij, schreeuwt het volk nu alweer om de 'vleespotten' in Egypte. Soms is het inderdaad gemakkelijker om slaaf te zijn en te blijven.

Opnieuw oefent God het volk. Nu is er manna, brood uit de hemel. Letterlijk 'Man-hu?' in het Hebreeuws, 'Wat is dat?', de vraag die de Israëlieten stellen als ze dat fijne, schilferachtige laagje in de woestijn zien liggen dat voedsel blijkt te zijn. Bovendien zijn er zwermen kwartels, zodat er ook vlees is.

Zoals zo vaak gaat het hier echter primair niet om het wonder alleen. Dat blijkt wel uit de uitgebreide voorschriften die bij dit hemelse brood worden gegeven.

In de allereerste plaats is het eten, want het gaat natuurlijk om gewone mensen van vlees en bloed. Maar bovenal is het een oefening. Een gave, een godsgeschenk. 'Wat is dat?' is een open vraag en steeds zal blijken dat het volk moet leren om te leven vanuit het geschenk.

Het leven, de vrijheid, het is een gegeven iets, een geschenk van God. En belangrijker nog: Kun je dat aan? Leven vanuit die gedachte, dat je het je gegeven is? Wat betekent dat dan voor jouw leven? Voor jouw zeggen en doen, voor je opvoeden ook? Dat is al een hele proef op zich.

In een notendop wordt tegelijk een suggestie gedaan voor een eerlijke en rechtvaardige economie. Of dat ook in onze woestijn kan werken, is een tweede vraag, maar toch.

Zo is het manna 'leeftocht voor de dag', het is dagelijks brood. Zoals de Nieuwe Bijbelvertaling in het Onze Vader zo mooi bidt: 'Geef ons het brood dat wij vandaag nodig hebben'. Ga je meer dan dat oppotten, dan zal sowieso gaan stinken.

Bovendien verbiedt God hier een graaicultuur. In de woestijn is het hard tegen hard, de sterkste wint en pakt het meeste. Maar hier krijgt iedereen genoeg, ieder wat hij of zij nodig heeft.

En nog voordat de 10 Geboden gegeven zijn, is er ook al sprake van een sabbat. Oftewel: Vrijheid kan er alleen maar zijn, als ze ook regelmatig gevierd wordt. Als je daar bij stil staat. Als je dat doet, is het manna genoeg voor twee dagen. Anders ga je onder in de dagelijkse sleur van wat moet en hoort.

Zo lezen wij deze verhalen, ook vandaag nog. Want het blijken verhalen die nog net zo hard hun geldingskracht hebben voor ons leven hier en nu. Wij kunnen evenmin op het Paasfeest blijven stil staan, we moeten op weg, net als die twee naar Emmaüs. Ook wij moeten steeds weer verder leren en oefenen, ook wij hebben onze voeding hard nodig.

En zo staan we vanmorgen bovendien voor de vragen rondom op-voeding, hier bij dit prille leven aan het doopvont. God schenkt ons dit bestaan, dit gegeven leven.

Water en brood zullen genoeg blijken te zijn. Als het maar als zoet water geproefd wordt, als het maar brood is alsof het uit de hemel komt. Als een geschenk. In zo'n leven zullen we Hem herkennen, in het aanvaarden, in het vragen, in het delen en breken met elkaar.

En als Rick dan ooit eens vraagt: Mamma, pappa, 'wat is dit?' – het zal waarschijnlijk niet in het Hebreeuws zijn, maar ach – dan kunnen jullie terug denken aan vandaag. God geeft ons voedsel voor onderweg, God zegt 'ja' ook tegen dit kleine mensenkind. Op zijn doortocht door dit leven zal Hij erbij zijn, altijd.

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Amen.